

Kommunstyrelsen

Riktlinje för Eskilstuna kommuns politiska struktur

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige

1. Förslag till riktlinje för Eskilstuna kommuns politiska struktur antas och träder i kraft den 2 februari, 2023.

Ärendebeskrivning

Under kommunfullmäktige lyder kommunstyrelsen och övriga nämnder. Under dessa kan utskott, beredande organ och rådgivande organ inrättas.

Kommuners politiska organisation regleras av kommunallagen (2017:725). Eskilstuna kommuns organisation och verksamhetsformer har här utöver de lokala reglerna som komplement, t.ex. arbetsordningar, reglementen och delegationsordningar.

Denna riktlinje ska ge förtroendevalda och tjänstepersoner stöd i arbetet med den politiska organisationsstrukturen. Riktlinjen ska tydliggöra och synliggöra dess huvudsakliga former, funktioner, sammansättning, arbetssätt och ansvar. Utgångspunkten är befintligt regelverk – gällande lagstiftning och Eskilstuna kommuns specifika lokala reglering som kompletterar denna.

Riktlinjen är övergripande och omfattar alla nämnder. Riktlinjen kompletteras av dokument som fördjupar specifika områden eller beskriver enskilda organ.

För att skapa en enhetlig styrning av de utskott, beredande organ och rådgivande organ som finns i Eskilstuna kommuns politiska organisation ska samtliga nämnder förhålla sig till riktlinjen och agera enligt den. Respektive nämnd bör ha som mål att ha gjort en översyn utifrån riktlinjen senast under kvartal 1, år 2023.

Instruktionerna/motsvarande ska tas fram för respektive organ och hanteras och beslutas av ansvarig nämnd.

Konsekvenser för hållbar utveckling och en effektiv organisation

Riktlinjen för Eskilstuna kommuns politiska struktur ska bidra till tydlighet och transparens, vilket är i linje med bland annat förändringsarbetet Effektivare administration.

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

Tommy Malm
Kommundirektör

Lena Lundberg
Administrativ direktör

Beslutet skickas till:
Samtliga nämnder

STYRDOKUMENT

Riktlinje för Eskilstuna kommuns politiska struktur

Beslutad när	2023-02-02 § X
Beslutad av	Kommunfullmäktige
Diarienummer	KSKF/2022:346
Ersätter	
Gäller för	Kommunfullmäktige och samtliga nämnder
Gäller fr o m	2023-02-02
Gäller t o m	Tillsvidare
Dokumentansvarig	Administrativa direktören, kommunledningskontoret
Uppföljning	En gång per mandatperiod

Program

Ett program är ett styrande dokument som ska visa en färdriktning genom att innehålla vad som ska uppnås inom ett visst område. Det tar inte ställning till utförande, prioriteringar och metoder. Program ska vara långsiktiga och ej tidsbegränsade. Om det ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska det beslutas av kommunfullmäktige i annat fall av berörd nämnd.

Plan

En plan är ett styrande dokument som ska visa en färdriktning genom att innehålla konkreta mål och riktlinjer. Om den ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska den beslutas av kommunfullmäktige, i annat fall av berörd nämnd.

Policy

En policy är ett styrande dokument som ska visa ett övergripande förhållningssätt och som ska tjäna som vägledning inom ett område, med angivande av övergripande mål och värden som ska eftersträvas. Policys ska vara långsiktiga, ej tidsbegränsade och beslutas av kommunfullmäktige.

Riktlinje

En riktlinje är ett styrande dokument som ska säkerställa ett korrekt agerande och god kvalitet i handläggning och utförande. Riktlinjer kan vara tidsbegränsade eller ej tidsbegränsade. Om den ska vara kommun- och/eller koncernövergripande ska den beslutas av kommunfullmäktige, i annat fall av berörd nämnd.

Ämnesområde och bakgrund

Under kommunfullmäktige lyder kommunstyrelsen och övriga nämnder. Under dessa kan utskott, beredande organ och rådgivande organ inrättas.

Kommuners politiska organisation regleras av kommunallagen (2017:725). Eskilstuna kommuns organisation och verksamhetsformer har utöver det lokala regleringar som komplement, t.ex. arbetsordningar, reglementen och delegationsordningar.

Denna riktlinje ska ge förtroendevalda och tjänstepersoner stöd i arbetet med den politiska organisationsstrukturen. Riktlinjen ska tydliggöra och synliggöra dess huvudsakliga former, funktioner, sammansättning, arbetsätt och ansvar. Utgångspunkten är befintligt regelverk – gällande lagstiftning och Eskilstuna kommuns specifika, lokala reglering som kompletterar lagstiftningen.

Riktlinjen är övergripande och omfattar alla nämnder. Riktlinjen kompletteras av dokument som fördjupar specifika områden eller beskriver enskilda organ.

Riktlinjer för Eskilstuna kommuns politiska struktur

De politiska organens uppdrag och begrepp

Fullmäktige

- 3 kapitlet 1 § kommunallag
I varje kommun och i varje region finns det en beslutande församling, ett fullmäktige.
- Specifik lokal reglering Eskilstuna kommun
- Arbetsordning för kommunfullmäktige

Fullmäktige beslutar i ärenden av principiell karaktär eller annars av större vikt för kommunen (5 kapitlet 1 § kommunallag). Fullmäktige har t.ex. exklusiv beslutanderätt när det gäller de politiska målen för den kommunala verksamheten, hur budgeten ska fördelas och val av ledamöter och ersättare till nämnder och styrelser.

Fullmäktige bestämmer nämndernas verksamhetsområden och inbördes förhållanden. Fullmäktige kan ge en nämnd i uppdrag att besluta i fullmäktiges ställe i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden, med undantag av vad som framgår i 5 kapitlet 1 § kommunallag.

Kommunstyrelsen och övriga nämnder

- 6 kapitlet 1 § kommunallag
Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens eller regionens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet. Styrelsen ska även ha uppsikt över sådan avtalsamverkan som sker enligt 9 kap. 37 § eller enligt annan lag eller författning.

Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2-6 §§ och sådana kommunalförbund som kommunen eller regionen är medlem i.
- 6 kapitlet 3 § kommunallag
Nämnderna beslutar i frågor som rör förvaltningen och i frågor som de enligt lag eller annan författning ska ha hand om. Nämnderna beslutar också i frågor som fullmäktige har delegerat till dem.
- Specifik lokal reglering Eskilstuna kommun
 - Gemensamt reglemente för nämnderna
 - Reglemente för respektive nämnd
 - Delegationsordning för respektive nämnd

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Den har ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Kommunstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter.

Kommunstyrelsen har uppsiktsplikt över den kommunala verksamheten. Uppsikten utövas framförallt utifrån styrmodellen och uppföljning sker utifrån vision, värdegrund, mål, budget, indikatorer och genom intern kontroll och riskanalyser. Kommunstyrelsens uppsiktsplikt ändrar dock inte på det faktum att nämnderna är ansvariga för sina verksamheter.

Nämnderna beslutar i frågor som rör förvaltningen och i frågor som de enligt lag eller annan författning ska ha hand om. Nämnderna bereder fullmäktiges ärenden och ansvarar för att fullmäktiges beslut verkställs. Nämnderna ska även, var och en inom sitt område, se till att verksamheten bedrivs enligt de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller och enligt de föreskrifter som finns för verksamheten. Nämnderna ska också se till att internkontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Presidium

- 6 kapitlet 21 § kommunallag
Fullmäktige ska bland nämndens ledamöter välja en ordförande och en eller två vice ordförande. Dessa utgör tillsammans nämndens presidium. Fullmäktige bestämmer tiden för uppdragen.

- Specifik lokal reglering Eskilstuna kommun
 - Delegationsordning för respektive nämnd

Begreppet presidium är detsamma som ordförande i en nämnd, med första vice, och andra vice och ibland tredje vice ordförande om det finns. Presidiet är ett kommunalrättsligt organ som ska inrättas av fullmäktige. Nämnden kan delegera beslutanderätt till sitt presidium med den begränsning som framgår av 6 kapitlet 38 § kommunallag: t.ex. kan ärenden som gäller verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet inte beslutas av annan än nämnden.

Begreppet presidium är reserverat för nämnd och bör inte användas i utskott, beredningar och råd, utifrån att det är ett kommunrättsligt organ som ska inrättas av fullmäktige.

Beredande organ

- 3 kapitlet 2 § kommunallag
Fullmäktige får inrätta fullmäktigeberedningar för beredning av ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden som ska avgöras av fullmäktige.
- 3 kapitlet 5 § stycke 1 kommunallag
Fullmäktige får bestämma att en nämnd ska ha ett eller flera utskott.
- 3 kapitel 5 § stycke 2 kommunallag
Om fullmäktige inte har bestämt något om utskott, får nämnden själv bestämma att utskott ska finnas.
- 3 kapitel 5 § stycke 3 kommunallag
En nämnd får tillsätta de nämndberedningar som behövs.
- Specifik lokal reglering Eskilstuna kommun
 - Arbetsordning för fullmäktige
 - Gemensamt reglemente för nämnderna
 - Reglemente för respektive nämnd
 - Instruktion per beredande/rådgivande organ

Ett utskott är ett kommunalrättsligt organ. Ett utskott kan ha till uppgift att bereda nämndens ärenden. Nämnden kan utöver det, med begränsning av vad som följer av 6 kapitlet 38 § kommunallag, delegera beslutanderätt till utskottet. Termen utskott är reserverat för nämnd.

Fullmäktigeberedningar och nämndberedningar kan ha permanenta eller tillfälliga beredningsuppgifter. Nämnden kan inte delegera beslutanderätt till en beredning.

Ordförandeberedningar regleras inte i kommunallagen, men kan ses som en slags nämndberedning.

Rådgivande organ

De kommunala samrådsorganen (råden) regleras inte av kommunallagens bestämmelser när det gäller beslutsförhet och arbetsformer. Men en nämnd kan inte delegera beslutanderätt till ett råd.

Råden i Eskilstuna kommun är intressesammansatta organ för brukarinflytande. De ska vara rådgivande och förmedla sakkunskap till de kommunala verksamheterna.

Sammansättning beredande och rådgivande organ

Beredande organ

- 3 kapitlet 2 § kommunallag
Fullmäktige får inrätta fullmäktigeberedningar för beredning av ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden som ska avgöras av fullmäktige.
- 6 kapitlet 42 § kommunallag
En nämnd ska välja utskott bland ledamöterna och ersättarna i nämnden. Bestämmelserna i lagen (2022:629) om proportionella val i kommuner och regioner ska då tillämpas.
- 6 kapitlet 43 § kommunallag
Nämnden får till nämndberedning välja även andra än förtroendevalda.
- Specifik lokal reglering Eskilstuna kommun
- Bestämmelser om ersättning till förtroendevalda i Eskilstuna kommun
Kommunfullmäktige väljer ledamöter och ersättare till en fullmäktigeberedning och man måste inte ingå i kommunfullmäktige för att väljas till fullmäktigeberedningen.

För Eskilstuna kommun är den grundläggande principen att nämnden till en nämndberedning ska välja ledamöter och ersättare ur den egna nämnden.

Rådgivande organ

Kommunala samrådsorgan (råd) är intressesammansatta organ för brukarinflytande, med både förtroendevalda och representanter för intresseorganisationer.

Beredningsprocessen

Politisk beredning av ärenden och beslutsunderlag utgör en viktig del i den demokratiska processen och av det politiska arbetet. Hur beredningen ska genomföras regleras inte i någon lagstiftning, men den ska vara väldokumenterad och transparent så att den går att följa av både interna och externa målgrupper.

Dokumentation

- 5 kapitlet 65 § och 6 kapitlet 35 § kommunallag
Vid ett sammanträde ska protokoll föras. I fråga om hur protokollet ska föras,

protokollets innehåll, justering av protokollet och hur justeringen ska tillkännages ska 5 kap. 65–67 och 69 §§ och 8 kap. 12 § tillämpas.

Vid kommunfullmäktiges, kommunstyrelsens och övriga nämnders sammanträden förs protokoll. Om ett utskott har beslutanderätt, ska protokoll föras av beslutsärendena.

Fullmäktigeberedningar, nämndberedningar, råd och utskott som endast bereder ärenden skriver minnesanteckningar eller annan slags redovisande dokumentation som gäller förslag till fullmäktige eller nämnden.

Dokumentation från sammanträden ska diarieföras i ärendehanteringssystemet LEX.

Administrativt stöd

Beredande organ

Administrativt stöd till ett utskott ges av en medarbetare med sekreterarkompetens utifrån ordinarie uppdrag.

Tjänstemannaorganisationen ska ge administrativt stöd till beredningar och till rådgivande organ.

Omfattningen av administrativt stöd ska framgå av utskottets, beredningens eller rådets instruktion.

Instruktioner för beredande och rådgivande organ

Utskott, beredningar och rådgivande organ ska beskrivas i en instruktion som beslutas av ansvarig nämnd. I instruktionen ska information enligt följande rubriker framgå:

- Syfte
- Tidsperiod
- Arbetsuppgifter
- Sammansättning
- Organisation och arbetsformer
- Ekonomi
- Ansvarig nämnd
- Val av ledamöter och ersättare
- Återrapportering

Om ett utskott, beredande organ eller ett rådgivande organ avviker från *Riktlinjen för Eskilstuna kommun* på något av områdena ovan, ska detta framgå av och motiveras i instruktionen.

Ersättning till förtroendevalda

- 4 kapitlet 15 § kommunallag
Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för ersättning enligt 12–14 §§.

- Specifik lokal reglering Eskilstuna kommun
 - Bestämmelser om ersättning till förtroendevalda i Eskilstuna kommun

Gällande lagstiftning och annan rättslig reglering

Kommuners organisation och verksamhetsformer regleras främst i kommunallagen.

Förhållande till redan fattade politiska beslut

Riktlinjen har en direkt relation till de reglementen, delegationsordningar och arbetsordningar som finns för den politiska organisationen. Riktlinjen kompletteras av instruktioner för respektive utskott, beredning och råd.